

The Bilingual Scientific Online Journal of the Academy for Digital Humanities

in Humanities and Social Science

დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემია - საქართველოს

ორენოვანი საერთაშორისო ახალგაზრდული სამეცნიერო ონლაინჟურნალი

მილენიუმი

Millennium

Volume 3

Tbilisi/თბილისი

2025

The peer-reviewed bilingual scientific online journal **Millennium** was initiated by the founders of the Academy for Digital Humanities and is designed for young researchers working in Humanities and Social Sciences – master students, doctoral students and postdocs. Millennium aims to promote the academic development of a new generation of scientists by creating an academic platform for young researchers working in the Humanities and Social Sciences to publish scientific papers.

დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემიის რეცენზირებადი ელექტრონული ბილინგუური სამეცნიერო ჟურნალი „მილენიუმი“ დაარსდა დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემიის დამფუძნებელთა მიერ და განკუთვნილია ჰუმანიტარიაში და სოციალურ მეცნიერებებში მოღვაწე ახალგაზრდა მკვლევართათვის - მაგისტრანტების, დოქტორანტებისა და პოსტდოქტორანტებისათვის. ჟურნალი „მილენიუმი“ მიზნად ისახავს მეცნიერთა ახალი თაობის აკადემიური განვითარების ხელშეწყობას - ჰუმანიტარულ დარგებსა და სოციალურ მეცნიერებებში მომუშავე ახალგაზრდა სპეციალისტებისათვის აკადემიური პლატფორმის შექმნას სამეცნიერო ნაშრომების გამოსაქვეყნებლად.

Scientific Council:

Chairman of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany)

Members of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany), Jost Gippert (Germany), Gerd Carling (Germany), Iryna Gurevych (Germany), Khatuna Beridze (Georgia), Emzar Jgerenaia (Georgia), Vakhtang Litcheli (Georgia), Rati Skhirtladze (Georgia)

Secretary of the Scientific Council: Sarah Dopierala (USA)

სამეცნიერო საბჭო:

სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე: მანანა თანდაშვილი (გერმანია)

სამეცნიერო საბჭოს წევრები: იოსტ გიპერტი (გერმანია), გერდ კარლინგი (გერმანია), ირინა გურევიჩი (გერმანია), ხათუნა ბერიძე (საქართველო), ემზარ ჯგერენაია (საქართველო), ვახტანგ ლიჩელი (საქართველო), რატი სხირტლაძე (საქართველო), ნანა ლოლაძე (საქართველო).

სამეცნიერო საბჭოს მდივანი: სარა დოპიერალა (აშშ)

Editorial Board:

Mariam Kamarauli (Editor-in-Chief), Eka Kvirkvelia (Editor), Mzia Khakhutaishvili, Maia Kuktchishvili, Mariam Rukhadze, Giorgi Jgharkava (Executive Secretary), Mariam Gobianidze, Zviad Zalikian.

სარედაქციო საბჭო:

სარედაქციო საბჭო: მარიამ ყამარაული (მთავარი რედაქტორი), ეკა კვირკველია (რედაქტორი), მზია ხახუტაიშვილი, მაია ქუჭიშვილი, მარიამ რუხაძე, გიორგი ჯღარკავა (ადმინისტრაციული მდივანი), მარიამ გობიანიძე, ზვიად ზალიკიანი.

დიმიტალური
ჰუმანიტარიის
აკადემია

© Academy for Digital Humanities - Georgia

© დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემია - საქართველო

ISSN 2960-9887 (Online)

Millennium Vol. 3

მილენიუმი, ტომი 3

Content / სარჩევი

I. Digital Rustvelology / დიგიტალური რუსთველოლოგია

Julain Hasche (Frankfurt, Germany) 5

Corpus Linguistic Analysis of Aphorisms in “The Knight in the Panther's Skin”
(A Comparative Study of the Translations into Russian and Ukrainian)

იულიან ჰაშე (ფრანკფურტი, გერმანია)
„ვეფხისტყაოსნის“ აფორიზმების კორპუსლინგვისტური ანალიზი
(რუსული და უკრაინული თარგმანების შედარებითი ანალიზი)
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9356>

Mariam Gobianidze (Frankfurt, Germany) 25

Functional-semantic Analysis of the Particle *ture* in the Aphorisms of “The Knight in the Panther's Skin” and its English Translations

მარიამ გობიანიძე (ფრანკფურტი, გერმანია)
თურე ნაწილაკის ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზი „ვეფხისტყაოსნის“
აფორიზმებსა და მის ინგლისურ თარგმანებში
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9358>

II. Linguistics / ლინგვისტიკა

Mariam Kamarauli (Frankfurt/Hamburg, Germany) 54

New insights into split ergativity in Georgian

მარიამ ყამარაული (ფრანკფურტი/ჰამბურგი, გერმანია)
ახალი მიგნებები ქართული ენის გახლეჩილი ერგატიულობის შესახებ
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9359>

Marina Mjavanadze (Batumi, Georgia) 86

Rhetorical Questions in the Election Speeches of Georgian Politicians

მარინა მჭავანაძე (ბათუმი, საქართველო)
რიტორიკული შეკითხვები ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9360>

III. Experimental phonetics / ექსპერიმენტული ფონეტიკა

Zurab Okropiridze (Tbilisi, Georgia) 115

Prosodic Constructions of Functional Elements in Georgian

ზურა ოქროპირიძე (თბილისი, საქართველო)
ფუნქციურ ელემენტთა პროსოდიული კონსტრუქციები ქართულში
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9361>

IV. Ethnolinguistic / ეთნოლინგვისტიკა

- Sarah Giese, Carina Dominguez Lopez** (Frankfurt, Germany) 136
Shit, Sibal and Scheiße - Analysis of the Translation of Taboo Language in the German subtitles of the TV-show *All of Us Are Dead*
სარა გიზე, კარინა დომინგეს ლოპესი (ფრანკფურტი, გერმანია)
ენობრივი ტაბუს თარგმანის ანალიზი სატელევიზიო შოუს „ყველა ჩვენგანი მკვდარია“ გერმანულ სუბტიტრებში
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9362>

V. Political Linguistics / პოლიტიკური ლინგვისტიკა

- Tamar Guchua** (Kutaisi, Georgia) 172
Sovietisms: Metaphorical Representation of the Soviet Union (The case of Georgian political discourse)
თამარ გუჩუა (ქუთაისი, საქართველო)
სოვიეტიზმები: საბჭოთა კავშირის მეტაფორული წარმოდგენა (ქართული პოლიტიკური დისკურსის მაგალითზე)
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9363>

VI. Philosophy / ფილოსოფია

- Tornike Lelashvili** (Tbilisi, Georgia) 186
Disinterested Contemplation as a Path to Liberation in Schopenhauer's Philosophy and Its Parallels with Zen Buddhism
თორნიკე ლელაშვილი (თბილისი, საქართველო)
დაუინტერესებელი მჭვრეტელობა, როგორც ხსნის გზა შოპენჰაუერის ფილოსოფიაში და პარალელები ძენ ბუდიზმთან
DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9366>

Sovietisms: Metaphorical Representation of the Soviet Union

(The case of Georgian political discourse)¹

Tamar Guchua

(Akaki Tsereteli State University, Georgia)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9363>

me.tamuna@gmail.com || ORCID: 0009-0001-5246-4291

Abstract: In specialized literature, expressions that metaphorically reflect the Soviet Union are referred to as *Sovietisms*. The Georgian language is particularly rich in Sovietisms, a fact that has a historical basis: in 1921, the Red Army fully occupied Georgia. The 70-year period of forced unification within the Soviet Empire left a lasting impact on the Georgian language. The names and surnames of many Soviet leaders served as the basis for new expressions. This paper discusses several of them: "*Aurora's Volley*," "*Brezhnev's Kiss*," "*Denikin's Time*," and "*Stakhanov-like*." The paper cites illustrative material from contemporary Georgian political discourse. A conceptual analysis of specific cases is presented in two directions: a) identifying metaphorical structures and showing how a metaphor shapes a specific idea, and b) highlighting cultural significance and demonstrating how metaphors express the political positions of a given speech community. The results of the study show that in modern Georgian political discourse, Sovietisms are not merely ideological metaphors but also instruments of so-called hate speech. These expressions are used in explicitly negative contexts, primarily to describe pro-Russian sentiments. They serve as tools for ridicule, criticism, or even verbal attack against an interlocutor or the subject of discussion.

Keywords: Sovietisms, metaphor, Georgian language, political discourse.

Introduction

The 70-year period of Soviet occupation in the 20th century left its mark on the Georgian language. A number of metaphorical expressions emerged, etymologically linked to the Soviet Empire and its propagandists. The names and surnames of many party officials and revolutionaries from the Soviet era became a source of metaphorization in the language.

Metaphorical and phraseological units that reflect Soviet reality are referred to as Sovietisms (Mokienko & Nikitina 1998: 5; Vereshchagin & Kostomarov 1990: 46). In the specialized literature, the term "Bolshevisms" is used synonymously with "Sovietisms" (Walling 1920).

The study of expressions related to the Soviet Union dates back to the 1920s (Guchua 2018). One of the first attempts to determine the etymology of Sovietisms was made by Boris Brasol in his book *The Balance Sheet of Sovietism*, published in New York in 1922. The author indicates in the very first chapter that the word 'soviet' comes from the Russian word meaning 'council.' In its modern sense, it is used to describe the activities of the communist government (Brasol 1922: 3).

One of the pioneers in the study of the so-called "Soviet language" was the French philologist André Mazon, who was among the first to discuss ways to enrich the lexical inventory on political grounds in a book published in Paris in 1920 (Mazon 1920). Similarly,

¹ This research [YS-24-546] has been supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia.

Sergei Kartsevsky, a representative of the Geneva and Prague linguistic schools, addresses the same issue in a work published in Berlin in 1923: "The names of various commissars and Bolshevik figures formed the basis for numerous puns and humorous expressions in the language. The endless rivalries between political parties, the civil war, and the atmosphere of constant hatred provided a vast repertoire of words and phrases" (Kartsevsky 1923: 35-37).

One of the first attempts among European linguists to describe Sovietisms was made by the British scholar Harry Hodgkinson, who, in his 1955 book *"The Language of Communism"* (Hodgkinson 1955), referred to Soviet vocabulary and phraseology collectively as "double-talk." A few years later, in 1957, Kerry Hunt referred to such expressions as "communist jargon" (Hunt 1957).

It is also interesting that some Georgian Sovietisms were adopted into the language through the metaphorization of proper names. The sources of such cases are political figures associated with the Soviet government. On a political basis, and through the metaphorical generalization of proper names, the names of several Bolshevik leaders became the foundation for new expressions in the language. The problem of how proper names acquire metaphorical meanings has been discussed in detail by Traugott and Dasher (2003: 75). As the researchers note, proper names are often subject to lexicalization and generalization. Within the framework of semantic changes, metaphor arises from the transformation of a concrete term ("source domain") into an abstract term ("target domain"). As a result, a problem of demarcation may arise in the analysis of specific cases. Therefore, it is crucial to consider cultural factors and context (Hesse et al. 2023; Wee 2006; Kövecses 2002; Lakoff & Johnson 1980).

Sovietisms continue to be actively used in the Georgian language as part of its historical and cultural heritage. Moreover, these metaphorical expressions are so entrenched in the language that today they are considered phraseological units.

Methodology

The aim of this study is to conceptually analyze Sovietisms attested in contemporary Georgian political discourse in two ways:

- a) Identifying metaphorical structures and showing how a metaphor shapes a specific idea;
- b) Highlighting cultural significance and illustrating how metaphors express the cultural values of a given speech community.

The methodology of political discourse research is multifaceted and complex. Therefore, the conceptual analysis of Sovietisms requires an interdisciplinary approach. The present research is structured as follows: a) observation of the discourse and identification of analytical material, including specific words or expressions related to the Soviet Union; b) clarification of the historical context, specifying the political event that led to the formation of a particular metaphorical expression in the language; c) evaluation of Sovietisms, examining how they are used in contemporary political discourse—whether in a serious or ironic context.

In political discourse, the purpose of metaphor is to influence the listener or reader regarding a particular event or idea. In this sense, metaphor holds significant manipulative potential. This study does not claim to have covered all Sovietisms attested in the Georgian language. To illustrate the issue, a discussion of several examples is presented below.

‘Aurora's Volley’

"As the saying goes, Aurora's Volley was made for Bidzina. He's incredibly lucky" (Facebook 2021)².

"Aurora's Volley was for you" - Koberidze addresses Tikaradze, whose speech in the parliament was postponed" (Business Media 2019)³.

"On October 1st, the Georgian Aurora fired a salvo just for him" (GHN 2012)⁴.

In the Georgian language, the metaphorical expression *Aurora's Volley* is used to denote an unexpected and great success. However, the phrase carries a largely ironic connotation, suggesting that the subject or object of the conversation does not deserve the success in question.

The metaphorical expression is etymologically linked to the name of the naval cruiser *Aurora*. Historically, it was the cruiser's signal shot on October 25, 1917, that signaled the revolutionaries to begin their assault on the Winter Palace in St. Petersburg. In Soviet and socialist countries, this shot was of such significance that it became a symbol of the October Revolution.

It is interesting to note that the figurative expression "Aurora's Volley" has become so ingrained in the Georgian language that new metaphors have emerged in its analogy. For example, during the COVID-19 pandemic, vaccination was not mandatory in Georgia, unlike in Europe, which led to discussions about the potential increase in tourist flow. In this context, one of the Georgian doctors remarked: *"Not Aurora, but COVID fired a salvo for Georgia."*

Interestingly, "Aurora's Volley" is used in a completely different context in Russian political discourse. The metaphorical expression carries a positive connotation in Russian, signifying a fundamental change. To illustrate, several examples from the national corpus of the Russian language are presented below:

*"Some even compared Putin's package of bills to an 'Aurora's Volley' aimed at strengthening Russian statehood."*⁵

*"Having realized the American dream on Russian soil, the 'successful farmer' sleeps only four hours a day. But around him, great Russia still slumbers. What will wake it up? Another salvo from the 'Aurora'?"*⁶

² Facebook 2021: „როგორც იტყვიან, ბიძინასთვის უსვრია ავრორას. მას წარმოუდგენლად უმართლებს“.

³ Business Media 2019: „თქვენთვის უსვრია ავრორას" – კობერიძე ტიკარაძეს მიმართავს, რომლის გამოსვლა პარლამენტში გადაიდო“.

⁴ GHN 2012: „პირველ ოქტომბერს ქართულ ავრორას სწორედ მისთვის უსვრია“.

⁵ Russian National Corpus: «Некоторые даже сравнили пакет путинских законопроектов с «залпом «Авроры», направленным на укрепление российской государственности».

⁶ Russian National Corpus : «Реализовав американскую мечту на русском поле, «успешный фермер» спит всего четыре часа в сутки. Но вокруг него еще спит великая Россия. Что разбудит ее: снова залп Авроры?»

An interesting case in point regarding the metaphor of significant and fundamental change initiated by the opening of fire is the expression "spark of revolution," which is used in English-language political texts. The metaphor has its own history. In 1861, Henry Wadsworth Longfellow published the patriotic poem "Paul Revere's Ride" in *The Atlantic Monthly*. The poem is dedicated to the American folk hero Paul Revere, who warned Americans at midnight about an impending British attack. It is in this poem that the symbol of a "spark struck out by that steed" first appeared, serving as a metaphor for the revolutionary spirit. It is also interesting that in 1900, Lenin published a revolutionary Russian-language newspaper in Munich called *Iskra* ("Spark"). The epigraph of the newspaper was the phrase: *«Из искры возгорится пламя»* (English: 'From a spark a flame will flare up').

The "Aurora's Volley" attested in Georgian political discourse differs from the aforementioned English and Russian metaphors. It is marked by a distinctly ironic connotation.

‘Brezhnev's kiss’

"We are being scolded by those who kissed the Russian elite on the lips, like Brezhnev" (Facebook 2021)⁷.

"With this [Brezhnev's] kiss, Shevardnadze appeared in Georgia... It turned out to be a kiss of death for Georgia" (Facebook 2019)⁸.

"The Soviet kiss is gone, but no one misses it anymore" (Radio Liberty 2018)⁹.

In Georgian, the synonyms for the 'Brezhnev's kiss' are 'socialist fraternal kiss,' 'Soviet kiss,' and 'communist kiss.' These phrases are used in ironic contexts and signify a friendly political attitude toward Russia.

The phrase is etymologically linked to Leonid Brezhnev's surname. As is known, the Soviet leader would kiss representatives of communist countries three times as a sign of friendship and goodwill—twice on the cheeks and once on the lips. In the Soviet Empire, this form of kissing was considered a symbol of equality and socialist brotherhood when greeting politicians at government events. In contrast to the Western handshake ritual, the leaders of socialist countries used this gesture to illustrate solidarity and peaceful cooperation.

There are numerous documentary photographs showing that kissing on the lips during official meetings was not only Brezhnev's style, but that other Communist Party officials also behaved in this way, such as Joseph Stalin, Mikhail Gorbachev, Eduard Shevardnadze, and others. However, despite this, in the Georgian language, it is still referred to as 'Brezhnev's kiss.'

In the Georgian language, in addition to the above, there is another metaphor associated with the Soviet leader—'Brezhnevization,' which refers to the establishment of a dictatorship:

⁷ Facebook 2021: „ის ხალხი გვამუნათებს, რომელიც ბრეჟნევიტ ტუჩებში კოცნიდა რუსეთის ელიტას“.

⁸ Facebook 2019: „ამ [ბრეჟნევის] კოცნით გამოჩნდა საქართველოში შევარდნაძე... სასიკვდილო კოცნა აღმოჩნდა ეს საქართველოსთვის“.

⁹ Radio Liberty 2018: „საბჭოთა კოცნა გაქრა, თუმცა ის აღარავის ენატრება“.

"This is how the dictatorship in the country began. This is how Brezhnevization began, after which all the central TV channels of the country spoke in one voice and prayed for the leader" (Kviris Palitra 2015)¹⁰.

"These ranks and medals serve to increase the authority of Saakashvili, this is the Brezhnevization of Saakashvili" (Facebook 2023)¹¹.

Interestingly, the metaphorical term 'Brezhnevization' is not found in the national corpus of the Russian language. The term is rarely encountered in Russian-language news publications, and even then, only in a positive context. For example, in 2011, regarding Vladimir Putin's return to the presidency, Dmitry Peskov said live on air¹²: *'Many people talk about Putin's Brezhnevization without knowing anything about Brezhnev himself. Brezhnev is not a negative, but a huge positive for our country.'*

The terms 'Brezhnevites,' 'Brezhnevist,' 'Brezhnevism,' and 'de-Brezhnevization' are frequently found in English-language scholarly works from the 1980s (Yanov 1988; Rubinstein 1987). In all cases, the use of these terms is metaphorically linked to the political ideology of the Soviet Empire.

Thus, 'Brezhnevization' in modern Georgian political discourse carries the meaning of Sovietization and is used to describe a situation in which political power is concentrated in the hands of a few people and state institutions stagnate. Interestingly, 'Putinization' is also rarely used, but as a parallel term. For example, *'The West is terrified by Brezhnevization; now it is faced with an example of Putinization.'*¹³

Although the Communist Party had many leaders during the Soviet occupation, the name Brezhnev is most often cited in metaphorical expressions in Georgian. The association of a nation and country with an individual is one of the central metaphors in political discourse. An example of this is the opposition of metaphorical expressions such as 'friendly nations' and 'hostile nations.' George Lakoff discusses this problem at length in his article *'Metaphors that Kill.'* He notes, referring to the example of America-Iraq, that the Iraqi people in American political discourse have often been conceptualized as one person, Saddam Hussein, as if the war were not against the Iraqi people, but against just one individual (Lakoff 2004: 69).

Proper names are a topical issue not only in onomastics but also in cognitive semantics. According to Lakoff and Turner (1989), proper names can activate mental frames. Using the example of the Georgian language, it can be said that the surname Brezhnev is associatively

¹⁰ Kviris Palitra 2015: „ასე დაიწყო დიქტატურა ქვეყანაში. ასე დაიწყო ბრეჟნევიზაცია, რის შემდეგაც ქვეყანაში ყველა ცენტრალური არხი ერთ ხმაში ლაპარაკობდა და ღოცულობდა ბელადზე“.

¹¹ Facebook 2023: „ეს ჩინ-მედლები ემსახურება სააკაშვილის ავტორიტეტის აწევას, ესაა სააკაშვილის ბრეჟნევიზაცია“.

¹² «Многие говорят о брежневизации Путина. При этом так говорят люди, которые вообще ничего не знают о Брежневе. Брежнев — это не знак минус. Для нашей страны — это огромный плюс».

¹³ Georgian Language National Corpus: „დასავლეთს ბრეჟნევიზაცია აფრთხობს, ახლა პუტინიზაციის მაგაღიოთის წინაშეა“.

linked to a semantic frame that combines the following concepts related to dictatorship: authoritarianism, censorship, and anti-democratic tendencies.

‘of Denikin's time’

"Do you remember those poor T-62s from Denikin's time? They were stationed near Kherson" (Facebook 2022)¹⁴.

"If we observe what public transport is moving, we will see the state of the city. The shameful transport of Denikin's times" (Interpress News 2019)¹⁵.

"When you find yourself in a compartment of a Denikin-era train and glance once more at the dark, gloomy station building, you sadly realize that everything happening around you is the result of your indifference" (Radio Liberty 2003)¹⁶.

The phrase is etymologically related to Anton Denikin, one of the leaders of the counter-revolution, and in Georgian, it signifies "very old" or "time-worn." It is mostly used in ironic contexts. Additionally, although rarely, the terms 'Kolchak's time' and 'Kerensky's time' are used synonymously as parallel expressions. Both refer to the leaders of the anti-Bolshevik movement, Alexander Kolchak and Alexander Kerensky.

It is interesting to note that, in the Georgian language, metaphorical expressions of a similar compositional form existed earlier to emphasize antiquity. For example, "the time of Adam and Eve" and "the time of Noah's flood." Both expressions convey the meaning of something old (Neiman 1978: 8, 518). Sakhokia notes: *"Adam, according to Genesis, is the name of the first man to appear on Earth. Today, when we want to indicate that someone or something is very old or ancient, we figuratively say: 'It is from the time or age of Adam'"* (Sakhokia 1979: 8-9)¹⁷. This suggests that Sovietisms containing the anthroponym of a Russian military figure may have emerged by analogy with pre-existing forms in the Georgian language.

Another term associated with the surname Denikin is 'Denikinism,' which had already appeared in Georgian with a negative connotation as early as 1919. According to the minutes of a session of the Constituent Assembly of Georgia, during one of the meetings, the then Minister of Internal Affairs, Noe Ramishvili, stated in his public speech: *"We know what Bolshevism and Denikinism mean; we know that their desire is one and the same – the overthrow of our republic"* (Kobiashvili et al. 2019: 12)¹⁸. In the same year, 1919, the Georgian

¹⁴ Facebook 2022: „ის საცოდავი, დენიკინისდროინდელი ტ-62-ები ხო გახსოვთ? ხერსონთან განუღებიათ“.

¹⁵ Interpress News 2019: „თუ დავაკვირდებით, როგორი საზოგადოებრივი ტრანსპორტი მოძრაობს, დავინახავთ, რა მდგომარეობაშია ქალაქი. სამარცხეინო, დენიკინისდროინდელი ტრანსპორტია“.

¹⁶ Radio Liberty 2003: „როცა დენიკინისდროინდელი ვაგონის კუპეში აღმოჩნდები და კიდევ ერთხელ შეაქვს თვალს ვაგზლის ჩაბნელებულ და პირქუშ შენობას, წუხილით აღმოაჩენ, რომ ყველაფერი, რაც ირგვლივ ხდება, შენი გულგრილობის ბრალია“.

¹⁷ Sakhokia 1979: 8-9: „აღამი, თანახმად „დაბადებისა“, სახელია ქვეყნად გაჩენილი პირველი ადამიანისა. დღეს, როცა გვინდა ვისიმე ან რისამე ძალზე მოხუცებულობის ან მეტისმეტი სიძველის აღნიშვნა, ხატოვნად ვამბობთ: ადამის ეამისა ან ხნისა არისო“.

¹⁸ Kobiashvili et al. 2019: 12: „ჩვენ ვიცით, რას ნიშნავს ბოლშევიზმი და დენიკინიზმი; ჩვენ ვიცით, რომ მათი სურვილი ერთი და იგივე არის — დამხობა ჩვენი რესპუბლიკისა“.

humorous magazine *Eshmakis Mastrakhi*, published in Tbilisi, featured a caricature titled "Communism and Denikinism Towards Georgia" (*Eshmakis Matrakhi* 1919, No. 2).

In Russian, the surname Denikin appears in two terms: «Деникинец» (English: 'Denikinist') and «Деникинизм» (English: 'Denikinism'). The former refers to a member of the armed forces, while the latter denotes the armed struggle against Soviet power (Mokienko & Nikitina 1998: 154). One of the earliest recorded uses of the term "Denikinism" appears in the title of a book published in Berlin in 1923 by Pokrovsky.¹⁹ Unlike in Georgian, the aforementioned terms in Russian lack ironic or mocking overtones.

‘Stakhanov-like’

"Trump is developing events so rapidly and carries out his plans in a Stakhanov-like manner with such excess that he will complete a four-year plan in one year" (Facebook 2025)²⁰.

"The results of the Kutaisi Parliament and other Stakhanovite constructions" (Facebook 2012)²¹.

"The law itself does not seem to pose such a great threat, but its adoption at a Stakhanov-like pace raises doubts" (Kviris Palitra 2011)²².

The metaphorical terms 'Stakhanov-like' and 'Stakhanovite' are actively used in modern Georgian political discourse, but with a negative connotation, meaning getting the job done quickly but with substandard results.

This metaphorical expression is linked to Alexei Stakhanov, a Russian worker who, in 1935, set a record by extracting one hundred and two tons of coal in just one shift, instead of seven tons. As is known, under Soviet ideology, the top priority for the working community was the fulfillment of the daily plan. Soviet propaganda rewarded those who exceeded the plan with the Order of Socialist Labor and made them famous. In this way, the name of Alexei Stakhanov became associated with a number of social movements and organizations. 'Stakhanovite' first appeared in the September 1935 issue of *Pravda*, the main propaganda newspaper of the Communist Party of the Soviet Union. The term quickly expanded its connotation and became a metaphor for record production results across various industries.

Another term is attested in Western and English-language scholarly discourse: 'Stakhanovism.' One of its first uses can be attributed to Professor Siegelbaum of the University of Michigan, who, in a study published in 1986, discussed at length the essence of Stakhanovism as something more than 'an enormous propaganda effort,' which was part of 'Stalin's totalitarian formula' (Siegelbaum 1986: 260-261).

It is noteworthy that the term '*Stakhanovism*' appeared in Georgian-language political discourse much earlier. Obviously, under the conditions of Soviet occupation and strict

¹⁹ The term appeared a little later, in 1939, on the cover of another book. Titled «О разгроме деникинизма» (English: "On the Defeat of Denikinism"), the book was published in Rostov-on-Don and authored by Lenin.

²⁰ Facebook 2025: „ტრამპი ისე ელვისებურად ავითარებს მოვლენებს და სტახანოველივით ისე გადაჭარბებით ასრულებს გეგმებს, რომ ოთხწლედს ერთ წელში დაასრულებს“.

²¹ Facebook 2012: „ქუთაისის პარლამენტის და სხვა სტახანოველი მშენებლობების შედეგები“.

²² Kviris Palitra 2011: „თავისთავად კანონს იმხელა საფრთხისა არაფერი ეტყობა, ეჭვს უფრო მისი სტახანოველი ტემპით მიღება აჩენს“.

censorship, no one would have dared to use the term metaphorically, especially with a negative connotation, in public. The term is attested for this purpose in periodicals founded by Georgian political émigrés in Paris. For example, in one of the letters in the Georgian-language magazine *'La Géorgie indépendante'* (English: 'Independent Georgia') from 1937, the author uses the expressions „სტახანოვიზმი“ (English: 'Stakhanovism') and „სტახანოვურად სამუშაოს შესრულება“ (English: 'doing work in a Stakhanov-like manner' (*La Géorgie indépendante*, 1937, N134, 7-8); In 1938, in the newspaper *L'echo de la lutte* (English: 'The Voice of the Struggle'), also published in Paris, we read: *'Herculean labor is proclaimed as the social necessity of the worker. Stakhanovism is a capitalist rationalization, framed within the framework of barbaric Russia, which threatens the working class with physical destruction'* (*L'echo de la lutte* 1938, N3, 9)²³.

Conclusion

The term 'Sovietism' encompasses words and phrases associated with the Soviet Empire and its propagandists. In modern Georgian political discourse, similar expressions are used to describe cultural, political, and ideological elements that originated in the Soviet Union.

Sovietisms, as metaphorical expressions, are important linguistic tools for assessing the political reality of the Soviet period and the attitudes of the Georgian-speaking community towards it. This importance is further highlighted by the fact that they continue to be actively used in the Georgian language to this day. They are also employed by the so-called post-Soviet generation born in independent Georgia, primarily with irony, or sarcasm.

A significant portion of Georgian Sovietisms is based on proper names. The metaphorization of these names is a common technique in the language. As a result, a single name can convey a range of ideas, and proper names can evolve into universal symbols.

Expressions associated with the Soviet period and its propagandists are not merely ideological metaphors; they also serve as instruments of so-called hate speech. For example, based on our observations, Sovietisms in modern Georgian political discourse are primarily used to describe pro-Russian sentiments. Such phrases add an emotional tone to a communicative event and play a significant role in shaping the negative perception of specific content.

References

- Brasol 1922: Brasol, B. L., *The Balance Sheet of Sovietism*. New York: Duffield & Company, 1922.
- Guchua 2018: Guchua, T., Ramdenime sovietizmis semantikiuri istoriisatvis kartulshi. *Iberiul-kavkasiuri enatmecniereba XLVI*, 31-37 [On the Semantic History of Sovietisms in the Georgian Language. *Ibero-Caucasian Linguistics XLVI*, 2018, pp. 31-37.

²³ *L'echo de la lutte* 1938, N3, 9: „პერკულესის დონე მუშის სოციალურ აუცილებლობად არის გამოცხადებული. სტახანოვიზმი ბარბაროსულ რუსეთის ჩარჩოებში ჩახშული კაპიტალისტური რაციონალიზაციაა, ფიზიკური განადგურებით რომ ემუქრება მუშათა კლასს“.

- Hesse et al. 2023: Hesse, J., Genovesi, Ch. & Corazza, E., Metaphorical Uses of Proper Names and the Continuity Hypothesis. *Journal of Semantics* 40 (2-3), 2023, pp. 235-264.
- Hodgkinson 1955: Hodgkinson, H., *Doubletalk: The Language of Communism*. London: George Allen and Unwin, 1955.
- Hunt 1957: Hunt, R. N., *A Guide to Communist Jargon*. New York: The Macmillan Company, 1957.
- Kartsevsky 1923: Kartsevsky, S., I., *Yazyk, voyna i revolyutsiya [Language, war and revolution]*. Berlin: Russkoe Universal'noe Izdatel'stvo, 1923.
- Kobiashvili et al. 2019: Kobiashvili, I., Khositashvili, M., Jgerenaia, E., *Sakartvelos dampuznebeli kreba. Sxdomis okmebi, tomi II [Constituent Assembly of Georgia. Minutes of the Session. Vol. II]*. Tbilisi: Sakartvelos parlamentis erovnuli bibliotekis gamomcemloba, 2019.
- Kövecses 2002: Kövecses, Z., *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Lakoff 2004: Lakoff, G., *Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate*. Chelsea Green Publishing, 2004.
- Lakoff & Turner 1989: Lakoff, G. & Turner, M., *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. The University of Chicago Press, 1989.
- Lakoff & Johnson 1980: Lakoff, G., & Johnson, M., *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 1980.
- Mazon 1920: Mazon, A., *Lexique de la guerre et de la révolution en Russie (1914-1918)*. Paris: É. Champion, 1920.
- Mokienko & Nikitina 1998: Mokienko, V. M., & Nikitina, T. G., *Tolkovy Slovar' Yazyka Sovdepri [Explanatory Dictionary of the Sovietdom Language]*. Sankt-Peterburg: Folio press, 1998.
- Neiman 1978: Neiman, A., *Kartul sinonimta leksikoni [Dictionary of Georgian synonyms]*. Tbilisi: ganatleba, 1978.
- Rubinstein 1987: Rubinstein, A., Z., The Soviet Union's Foreign Policy Environment to the Year 2000. *Naval War College Review*, 40 (3), 1987, pp. 19-36.
- Sakhokia 1979: Sakhokia, T., *Kartuli xatovani sitqva-tkmani [Georgian Figurative Words and Expressions]*. Tbilisi: Merani, 1979.
- Siegelbaum 1986: Siegelbaum, L., H., The Making of Stakhanovites, 1935-36. *Russian History*, 13 (2/3), 1986, pp. 259-292.
- Traugott & Dasher 2003: Traugott, E., C. & Dasher, R., B., *Regularity in Semantic Change*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Vereshchagin & Kostomarov 1990: Vereshchagin, E., M., & Kostomarov, V., G., *Yazyk i kul'tura: Lingvostranovedenie v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo [Language and culture: Linguistic country studies in teaching Russian as a foreign language]*. Moskva: Russkiy yazyk, 1990.
- Walling 1920: Walling, W. E., *Sovietism: The ABC of Russian Bolshevism According to the Bolsheviks*. New York: E.P. Dutton & Company, 1920.

Wee 2006: Wee, L., Proper names and the theory of metaphor. *Journal of Linguistics*, 42(2), 2006, pp. 355–371.

Yanov 1988: Yanov, A, Perestroika and Its American Critics. *Slavic Review*, 47 (4), 1988, pp. 716-725.

Language corpora

Georgian Language National Corpus <http://gnc.gov.ge>

Russian National Corpus <https://ruscorpora.ru/>

Periodicals

Eshmakis Matrakhi (1919). Magazine "Eshmakis Matrakhi", no. 2, p. 5.

Retrieved from <https://iverieli.nplg.gov.ge/handle/1234/265747>

La Géorgie indépendante (1937). Magazine "La Georgie indépendante", no. 134, pp. 7–8. Retrieved from <https://iverieli.nplg.gov.ge/handle/1234/450066>

L'écho de la lutte (1938). Newspaper "L'Écho de la Lutte", no. 3 (82), p. 9.

Retrieved from <https://iverieli.nplg.gov.ge/handle/1234/535975>

Online Media

Business Media <https://bm.ge/news/>

Facebook <https://www.facebook.com/>

GHN <https://www.ghn.ge/>

Interpress News <https://www.interpressnews.ge/ka/>

Radio Liberty <https://www.radiotavisupleba.ge/>

Tabula <https://tabula.ge/>

სოვიეტიზმები: საბჭოთა კავშირის

მეტაფორული წარმოდგენა

(ქართული პოლიტიკური დისკურსის მაგალითზე)²⁴

თამარ გუჩუა

(აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9363>

me.tamuna@gmail.com || ORCID: 0009-0001-5246-4291

რეზიუმე

შესავალი

გამონათქვამები, რომლებიც საბჭოთა კავშირის მეტაფორულ ასახვას წარმოადგენენ, სპეციალურ ლიტერატურაში სოვიეტიზმებად იწოდებიან. სოვიეტიზმების შესწავლა მე-20 საუკუნის 20-იანი წლებიდან იწყება. ე.წ. „საბჭოთა ენის“ მკვლევრებს შორის ერთ-ერთი პიონერი გახლდათ ფრანგი ფილოლოგი ანდრე მაზონი, რომელმაც 1920 წელს პარიზში გამოქვეყნებულ წიგნში ერთ-ერთმა პირველმა ისაუბრა პოლიტიკურ ნიადაგზე ლექსიკური ფონდის გამდიდრების გზებზე. სოვიეტიზმების ეტიმოლოგიის დადგენის ერთ-ერთი პირველი მცდელობა მოცემულია ბორის ბრაზოლის მიერ 1922 წელს ნიუ-იორკში გამოცემულ წიგნში „სოვიეტიზმის ბალანსი“. ამავე პრობლემაზე ამახვილებს ყურადღებას ჟენევისა და პრადის ლინგვისტური სკოლების ერთ-ერთი წარმომადგენელი, სერგეი კარცევსკი 1923 წელს ბერლინში გამოქვეყნებულ შრომაში „ენა, ომი და რევოლუცია“. ევროპელ ენათმეცნიერებს შორის სოვიეტიზმების აღწერის ერთ-ერთი პირველი მცდელობა ეკუთვნის ბრიტანელ მეცნიერს, ჰარი ჰოჯკინსონს, რომელმაც 1955 წელს გამოცემულ წიგნში „კომუნიზმის ენა“ საბჭოთა ლექსიკას და ფრაზეოლოგიას ერთად აღებულს „ორაზროვანი ლაპარაკი“ უწოდა. ოდნავ მოგვიანებით კი, 1957 წელს, კერი ჰანტმა მსგავსი გამონათქვამები „კომუნიზტურ ჟარგონებად“ მოიხსენია.

²⁴ კვლევა განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტის [YS-24-546] ფარგლებში.

სოვიეტიზმების განსაკუთრებული სიუხვით გამოირჩევა ქართული ენა, რასაც თავისი ისტორიული მიზეზი აქვს: 1921 წელს წითელმა არმიამ საქართველოს სრული ოკუპაცია მოახდინა. საბჭოთა იმპერიაში იძულებითი გაერთიანების 70-წლიანმა პერიოდმა კი თავისი შესამჩნევი კვალი დატოვა ქართულ ენაში. პოლიტიკურ ნიადაგზე და საკუთარ სახელთა მეტაფორული განზოგადების საფუძველზე არაერთი ბოლშევიკური ლიდერის სახელი იქცა ენაში ახალი მეტაფორული გამონათქვამების საფუძვლად.

წარმოდგენილი კვლევის მიზანია, თანამედროვე ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში დადასტურებული სოვიეტიზმების კონცეპტუალური ანალიზი ორი მიმართულებით:

1. მეტაფორული სტრუქტურების იდენტიფიცირება – იმის ჩვენება, თუ როგორ აყალიბებს მეტაფორა კონკრეტულ იდეას;
2. კულტურული მნიშვნელობის საზგასმა – იმის ჩვენება, თუ როგორ გამოხატავენ მეტაფორები მოცემული სამეტყველო ერთობის კულტურულ ღირებულებებს.

მეთოდოლოგია

პოლიტიკური დისკურსის კვლევის მეთოდოლოგია მრავალმხრივი და კომპლექსურია. გამომდინარე აქედან, სოვიეტიზმების კონცეპტუალური ანალიზი ინტერდისციპლინურ მიდგომას საჭიროებს. კვლევა პროცედურულად შემდეგი სახითაა წარმოდგენილი:

ა) დისკურსზე დაკვირვება და საანალიზო მასალის გამოვლენა; საბჭოთა კავშირთან დაკავშირებული კონკრეტული სიტყვებისა თუ გამონათქვამების იდენტიფიცირება;

ბ) ისტორიული კონტექსტის დაზუსტება და იმ პოლიტიკური მოვლენის დაკონკრეტება, რომელმაც ენაში კონკრეტული მეტაფორული გამონათქვამის ჩამოყალიბება განაპირობა;

გ) სოვიეტიზმების შეფასება. პოლიტიკურ დისკურსში როგორ კონტექსტში გამოიყენებენ დღეს – სერიოზულ თუ ირონიზებულ კონტექსტში.

დისკუსია

სოვიეტიზმები დღემდე აქტიურად გამოიყენება ქართულ ენაში, როგორც ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის ნაწილი. უფრო მეტიც, მსგავსი

მეტაფორული გამონათქვამები ქართულ ენაში იმდენადაა დამკვიდრებული, რომ დღეს ფრაზოლოგიური ერთეულების რანგში გვევლინებიან.

პოლიტიკურ დისკურსში მეტაფორების დანიშნულებაა გავლენა მოახდინოს მსმენელზე/მკითხველზე ამა თუ იმ მოვლენისა და იდეის გარშემო. ამ თვალსაზრისით, მეტაფორას ნამდვილად აქვს მანიპულაციური პოტენციალი. ჩვენს კვლევას არ აქვს იმის პრეტენზია, რომ ქართულ ენაში დადასტურებულ ყველა სოვიეტიზმს ამოწურავს, თუმცა პრობლემის საილუსტრაციოტ ნაშრომში განხილულია რამდენიმე მათგანი: „ავრორას გახროლა“, „ბრეჟნევის კოცნა“, „დენიკინისდროინდელი“, „სტახანოვერი“. საილუსტრაციო მასალა ციტირებულია ქართული პოლიტიკური დისკურსიდან. კონკრეტულ შემთხვევათა ანალიზისას კი წარმოდგენილია მათი ეტიმოლოგიის დადგენის მცდელობები; შედარებები ინგლისურ და რუსულენოვან პოლიტიკური ხასიათის ტექსტებთან.

დასკვნა

კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ:

1. ტერმინი „სოვიეტიზმი“ მოიცავს სიტყვებსა და ფრაზებს, რომლებიც საბჭოთა იმპერიას და მის პროპაგანდისტებს უკავშირდებიან. თანამედროვე ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში მსგავსი გამონათქვამები გამოიყენება საბჭოთა კავშირში ჩამოყალიბებული კულტურული, პოლიტიკური და იდეოლოგიური ელემენტების აღსაწერად;

2. სოვიეტიზმები, როგორც მეტაფორული გამონათქვამები, მნიშვნელოვანი ენობრივი ინსტრუმენტებია საბჭოთა პერიოდის პოლიტიკური სინამდვილისა და მის მიმართ ქართულენოვანი სამეტყველო ერთობის დამოკიდებულებების შეფასების თვალსაზრისით. ამ მნიშვნელობას კიდევ უფრო აორმაგებს ის გარემოება, რომ ისინი დღემდე აქტიურად დასტურდება ქართულ ენაში. მათ გამოიყენებს დამოუკიდებელ საქართველოში დაბადებული ე.წ. პოსტსაბჭოთა თაობაც, გამოიყენებს ძირითადად ირონიით, სარკაზმით ან კრიტიკით;

3. ქართული სოვიეტიზმების მნიშვნელოვანი ნაწილი საკუთარ სახელებზეა დაფუძნებული. საკუთარ სახელთა მეტაფორიზაცია ენაში ერთ-ერთი გავრცელებული ხერხია. ამგვარი მეტაფორიზაციის შედეგად ერთ სახელს შეუძლია იდეების მთელი კომპლექსი გადმოსცეს; კონკრეტული სახელები კი უნივერსალურ სიმბოლოებად აქციოს;

4. გამონათქვამები, რომლებიც საბჭოთა პერიოდს და მის პროპაგანდისტებს უკავშირდებიან, უბრალოდ იდეოლოგიურ მეტაფორებს არ წარმოადგენენ და ე.წ. სიძულვილის ენის ინსტრუმენტებადაც გვევლინებიან. მაგალითად, ჩვენი დაკვირვებით, სოვიეტიზმები თანამედროვე ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში მეტწილად ვინმეს პრორუსული განწყობების აღსაწერად გამოიყენება. მსგავსი ფრაზები საკომუნიკაციო მოვლენას განსაკუთრებულ ემოციურ ელფერს სძენენ და დიდ როლს თამაშობენ კონკრეტული შინაარსის ნეგატიური აღქმის ჩამოყალიბებაში.